

Беларускай незалежнасьці - 90!

НАШ Магілёў Святочны выпуск

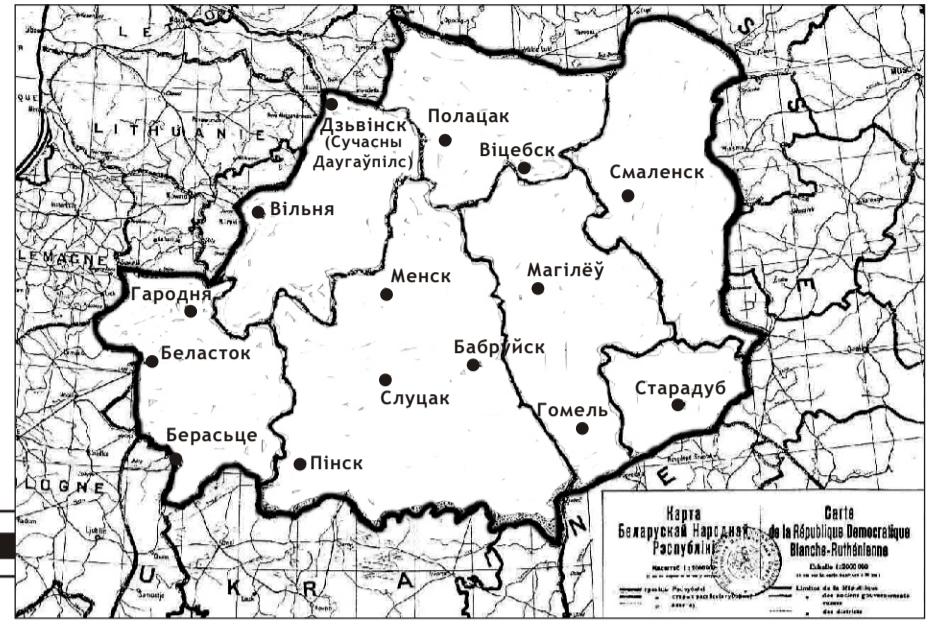

25 сакавіка

1918 - 2008

30с

www.nmahileu.org

Нацыянальная дзяржава – непазыбежнасьць для Беларусаў

Ад рэдакцыі

У Беларусаў няма іншага шляху – толькі Эўропа. Можам увайсці туды праз Расею – але гэта ўсё роўна, што лезыці праз вакно, калі маюцца адчыненыя дзвіверы. Эўрапейская каштоўнасьці больш прывабныя, цывілізаваныя, чым азіяцкія, што пануюць у Расеі.

На сучасны момант, краіна стаіць перад выбарам, у якіх мы ўвойдзем да Эўропы: у якіх беларусаў, альбо ў якіх насељніцтва быўой краіны БССР. Дзеля таго, каб увайсці ў Эўропу ў якіх паўнавартасной нацыі неабходна пабудаваць Беларускую дзяржаву. Гэта разумеє сучасныя кіруючы рэжым. Але, немажліва савецкім мэтадамі, з бруду мінлага, пабудаваць Эўрапейскую Беларусь. 90 гадоў таму Беларусь знаходзілася ў небясьпеке быць падзеленаю паміж Польшчай, Украінай, Літвой і Расеяй, і каб выратаваць край ад разпадзелу, эліта нацыі абывесціла Беларускую Народную Рэспубліку. 25 сакавіка маем нагоду ўзгадаць гераічны ўчынок на нашых продкаў і задумца пра тое, які павінна быць нашая дзяржава, на якой мове нам размаўляць, якія сцягі павінны лунаць над дзяржавным і будынкамі ў што трэба зрабіць, каб у будучыні абараніць краіну ад наступстваў непрадуманых учынкаў дыктатараў рознагу рангу.

Вітольд Няўрыда

“Беларусь” стварылі неабыкавыя людзі

Стваральнікі беларускага Краёвага праекту у асабах Францішка Багушэвіча, Адама Міцкевіча, Яна Чачота і іншых не маглі ведаць, што праект рэалізуецца праз пэўны час, але яны верылі ў гэта. Кожны з іх па-свойму ўяўляў Беларусь. На той момант гэта быў прынцып краёвасці, які заключаўся ў незалежнасці “Краю” ад Польшчы і Расеі. Адпаведна гэтаму прынцыпу ўсе народы, якія пражывалі на тэрыторыі акрэсленай Францішкам Багушэвічам у прадмове да сваёй “Дудкі Беларускай”, зьяўляюцца жыхарамі краіны незалежна ад іх нацыянальнасці, мовы, рэлігіі. Нягледзячы на тое, што беларусы складалі на той момант каля 80% жыхароў гэтай пакуль яшчэ віртуальнай краіны, яны не вылучаліся значнай палітычнай актыўнасцю і таму былі вымушаны дзеянічаць у звязку з іншымі нацыянальнасцямі, якія насялялі край, палякамі, жыдамі, літоўцамі. Пасыўнасць беларускага насељніцтва была абумоўлена палянізацыйнай уласнай шляхты і пераважным пражываннем ў вёсцы.

Лукашэнка не будзе нацыянальной дзяржавы

Пасыль распаду СССР усе быўляя савецкія рэспублікі началі будаваць свае нацыянальныя дзяржавы. Такой працай начала займацца і Беларусь, але гэтыя працэсы былі прыпынены ў сувязі з прыходам да ўлады першага презыдэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі, які пачаў спрабаваць рэанімаваць Савецкі Саюз і працаўжаць савецкія традыцыі БССР, абвішчаючы, што Беларусь зьяўляецца пераемніцай БССР і толькі пасыль другой сусветнай вайны начала фармавацца наша нацыя ня глядзячы на тыя часы што папярэднічалі ўтварэнню БССР.

Пазыцыя цяперашніх улады – абыяка-васьць да кожнага!

Насамрэч, ўсё выглядае па іншаму і пазыцыю, якую займае сучасны ўрад можна акрэсліць як абыяка-васьць і непавага да гісторыі, рэлігіі і традыцый беларусаў, съпекуляцыю на “саюзе” з Расеяй.

Народ не мог узнікнуць проста так і яго не завезлы сюды аднекуль, а ён гісторычна існаваў тут і быў пераемнікам традыцыяў Вялікага Княства Літоўскага і Полацкага Княства. Гэты народ у 1795 годзе быў вырваны з Эўропы, а ў 1919 годзе – запісаны ў складзе іншых дзяржаваў.

Мы нашчадкі ВКЛ!

Беларусь – гэта прамы нашчадак ВКЛ. Беларусь – гэта краіна замкаў, палацаў і нераскапаных скарабаў. Беларусь – гэта носьбіт самай чыстай з славянскіх моваў – беларускай. Васіль Быкаў казаў, што любы народ атрымаўшы незалежнасць мусіць прыйсці да пабудовы нацыянальнай дзяржавы. У Беларусі гэтыя працэсы адхіліліся, але на глядзячы ні на што, праз пэўны час народ зноўку пойдзе па такому шляху і гэта з'ява непазыбежная.

Вяртаныне ў Эўропу!

Вяртаныне Беларусі ў Эўропу заключаецца ў пабудове нацыянальнай дзяржавы. Бяз гэтага ключавога моманту Эўропа не прыме Беларусь. Працэс пабудовы нацыянальнай дзяржавы заключаецца ў вызначэнні палітыкі нацыянальных інтарэсаў, правядзеніні дэмакратычных выбараў і прыняці ўніверсалнасці правоў чалавека, адраджэніі беларускай мовы як гістарычнай тэртыярыйнай адметнасці краю, вяртаныні нацыянальнай сымболікі і сваіх гістарычных каранёў, станаўленыні на шляху вяртання эўрапейскіх каштоўнасцяў народу.

Нашия браты ўжо ў Эўразіяе!

Іншага шляху для беларусаў няма. Беларусы Вільні і Беластоку, Дзініску і Бяла-Падляску ўжо ў Эўразіяе. Трэба як мага хутчэй прарваць гэту мяжу непаразумення і злучыцца з нашымі братамі – беларусамі, якія панезалежных ад іх прычынах сталі нацыянальнымі меншасцямі ў складзе іншых дзяржаваў.

Трэцяя Ўстаўная Грамата Рады БНР

Год таму назад народы Беларусі разам з народамі Расеі скінулі ярмо расейскага царызму, які найцяжэй прыціснуў быў Беларусь; не пытаючыся народу, ён кінуў наш край у пажар вайны, якая чыста зруйнавала гарады і вёскі беларускія.

Беларуская Народная Рэспубліка павінна абвініць усе землі, дзе жыве і мае лічбennую перавагу беларускі народ, аласыне: Магілёшчыну, беларускія часці Меншчыны, Гарадненшчыны (з Горадні, Беластокам і інш.), Віленшчыны, Віцебшчыны, Смаленшчыны і сумежных часціях суседніх губерняў, заселеных беларусамі.

Беларуская народная Рэспубліка зацвярджае ўсе тыя права і вольнасці грамадзян і народаў Беларусі, якія абвініліся ў супадзеніі з Устаўной Граматай ад 9 сакавіка 1918 року.

Абвішчаючы аб незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі, Рада яе пакладае свае надзеі на тое, што ўсе любчыяя волю народы дапамогуць беларускаму народу ў поўнай меры зьдзейсніць яго палітычна дзяржавы ідэал.

Рада Беларускай Народнай Рэспублікі
Дана ў Менску-Беларускім 25 сакавіка 1918 року.

Маркі Беларуськай Народнай Рэспублікі

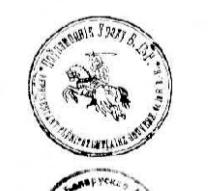
Печатка міністерства фінансів БНР

Печатка міністерства внутрішніх справ БНР

Печатка Відомства фінансів БНР

Печатка Державної пограничної служби БНР

Печаткі дзяржаўных установ БНР

25 сакавіка павінна аб'ядноўваць усю беларускую нацыю

Беларусь стварылі сацыялісты

Для мяне гэта важнейшы дзень калі адбылася рэалізацыя беларускай суб'ектнасці, калі беларускія сацыялісты паспрабавалі рэалізаваць светлу беларускую мару – стварыць незалежную беларускую дзяржаву, яку бы ня трэба было не з кім дзяліць – ні з палякамі, ні з літоўцамі, ні з іншымі “братарамі” старэйшымі ці малодшымі. Беларусь, упершыню за ўсю сваю гісторыю агучыла, што яна хоча быць сама сабой. Яна зрабіла гэта вуснамі сваіх самых лепшых прадстаўнікоў, якіх па ідэі, не павінна было ўжо быць.

Беларуская нацыянальная ідэя была сфармульвана Магілёўцамі

Трэба памятаць, што Магілёўская губерня была складовай інтэгральнай часткай руху па абуджэнні і ўзнікненні таго феноме-

на, які цяпер называецца беларускай нацыяй. Многія забываюць адну важную рэч, што не ў Заходнім Беларусі, а ва Ўсходнім у 1855 годзе была напісана першая гісторыя Беларусі магілёўскім дваранінам Іосіфам Турчыновічам. Яна была надрукавана ў Санкт-Пецярбургу ў 1857 годзе. Гэта была першая суб'ектная гісторыя Беларусі. Менавіта жыхары Магілёўскай губерні, дзе знакамітая постаці нашага нацыянальнага руху, заснавалі выданне “Гоман”. Гэта былі студэнты Санкт-Пецярбургскага ўніверсітета. Адзін з іх нарадзіўся ў Шклове і быў габрэям Хаймам Ратнерам, другі – Мсціслаўскім мешчанінам Марчанкам. Гэтыя хлопцы ўпершыню, у 80-х гадах 19-га стагоддзя, агучылі, што беларусы – гэта самастойная нацыя. Магілёў у першай палове 19-га стагоддзя быў цэнтрам уласнабела-

рускага нацыянальнага руху і па назве і па значэнні. Гэта былі не крыўіцкія і не ліцвінскія рухі. Калі ў Менску ў 1918 годзе была абвешчана БНР, то ў Магілёве ў тым жа годзе прадстаўнікі ўсіх земстваў, партый і рухаў падтрымалі яе ўрад. Упершыню беларуская нацыянальная ідэя як ідэялогія, як канстанта беларускай нацыі на самастойнасць была сфармульвана ўраджэнцамі горада Магілёва. Ужо пасля “Гоману” была Беларуская Сацыялістычная Грамада і газэта “Наша Ніва”. Ідэі Францішка Багушэвіча таксама былі пасля “Гоману”, дзе ўпершыню было напісана, што беларусы – гэта нармальная славянская нацыя і яна нічым не горшша за астатнія славянскія нацыі.

Без БНР не было б Рэспублікі Беларусь

Гэты дзень трэба правесці спакойна, годна, з павагай да сябе і сваіх

Ігор Марзалок, магілёўскі гісторык

продкаў. Трэба ўзгадаць тых, хто не шкадаваў ні жыцця, ні сродкаў і будаваў беларускі дом. Трэба памятаць, што без 25 сакавіка 1918 года не было бы 1 студзеня 1919 года і не было бы сённяшняй Рэспублікі Беларусь. Гэта трэба звязна аднаго ланцуту. У гэтых дзень трэба прыгадаць нашу гісторыю, культуру, паслуছаць нармальну музыку і адчуць сябе нармальнай часткай нармальнай Вялікай Еўрапейскай нацыі.

Бог живе на Беларусі

Я не хачу каб 25 сакавіка стала аконным святам. Гэты дзень павінен аб'ядноўваць усю беларускую нацыю і быць агульным святам для ўсіх. 25 сакавіка павінна

яднаць беларусаў па-над палітыкай, рэлігіяй, культурнай рознасцю, бо гэта падзея лучышці і звязвае ў адно. Трэба рабіць так, каб такія святы становіліся нацыянальнымі і тут неважна тое, хто як галасуе. Гэта мусіць быць святым радасці, а не святым канфрантацыі і крыві. Для мяне гэта святае святое і светлае, якое сведчыць аб тым, што нягледзячы не на што за кароткі адрезак часу, за непоўнае стагоддзе была ўтворана нацыя, было шмат чаго дасягнута і здабыта незалежнасць. Гэта, сапраўды, сведчыць пра тое, што Бог жывена Беларусі.

Гутарку вёў
Вітольд Няўрыда

Наканаванье – съятковаць...

цывілізованым – эўрапейскім, абавязаны дабаць пра адпаведныя съявы. Дзень Волі – найпершое съява.

Перабудую крылате выслоўе:

– Скажы, якія съявы ты съяткуеш і я скажу, якой краіны ты грамадзянін (дакладней будзе якіты грамадзянін)!

Мы – адзіны народ, альбо два съяягі

“Мы – адзіны народ!” Гэта адзін з падыходаў, якімі кіруеца “Рушаньне” да якога я належу.

Незалежна ад ідэяльгічных, адукацыйных, рэлігійных, функцыянальна-пасадавых ды іншых адрозненіньняў у будучнасці мы рухаемся ўсе, нават, калі хотыці і не жадае гэтае будучыні.

Мы лічым, што трэба разбураць барыкады, што існуюць між намі. Адна з іх тычыцца сымболікі. Мы дапускаем, што патрыётам могуць

быць не толькі тыя, хто шануе Бел-Чырвона-Белы Сцяяг. Менавіта таму я гэтым разам вывешшу (плянью) на сваім гаубцы дзвясыцягі: Нацыянальны і сягодняшні дзяржаўны съяцяг РБ. 25 сакавіка мой гаубец займе съяточны выгляд. Раю зрабіць тое ж усім, хто вызнае-адчувае-разумее важкасць гэтай Даць. Не катарыя я могуць выкарыстоўваць толькі дзяржаўны. Запачаткуй-матрадыцію.

Мяркую, што сёньня эфэктыўнасць такіх дзеяньняў будзе куды большая за тупаныне па вуліцах. Лёсавызначальнасць Дня Волі вымагае ўзыненса-урачыстабудзённае чыннасці бяз пустое таўканті ды імітациі насьці. Давайце кшталтаваць гіерархію съяваў нашай Беларусі. Дзень Волі – найпершое!

Са съяватам вас, шаноўныя землякі! Зь Днём Волі!

Рада БНР заклікае прыпыніць бясчынства існуючай улады над Беларусамі

Старшыня Рады БНР Івонка Сурвілла прапанавала беларусам замежжа звярнуцца да ўрадаў краінаў дзе яны праўляю з тым, каб яны паўплывалі на цяперашнюю уладу Беларусі

«Паважаныя суайчыннікі, у краінах свету, дзе Вы праўляєце, давядзіце да ведама Вашых уладаў невыносныя адносіны лукашэнкаўскай намэнклатуры да нашай моладзі, мовы і спадчыны. Звярніцеся да Вашых урадаў, каб тыя далі зразумець лукашэнкаўскаму рэжыму, што свет не мае намер вечна тримаць здзекі на беларускіх вуліцах і праспектах над мірнымі дэмакратычнымі, якія 25 Сакавіка будуць урачыста адзначаць 90-ю гадавіну БНР, наш Дзень Волі і Незалежнасці. Разам мы дасягнем нашай

мэты – свабоды і незалежнасці для нашага народу», – гаворыцца ў звароце Старшыні Рады БНР да беларусаў замежжа.

Івонка Сурвілла нагадвае, што акт 25 Сакавіка 1918 года прымаўся ў надзвычайна складаных умовах, не гледзячы на якія «беларускі народ праізвіў рапушчасць і сілу аўтавіць свету, што ён таксама хоча быць гаспадаром у сваім дому».

“Менавіта Акт 25-га Сакавіка з’яўляецца найбольш важным дакументам у гісторыі беларускага народу, без якога беларусаў, магчыма, ужо б не існавала. Таму 90-ю гадавіну гэтай падзеі мы павінны адзначаць з узячнасцю”, – падкрэслівае ў звароце да беларусаў Старшыня Рады БНР.